

THÂN PHẬN

T.G. TRẠM CÀ MAU

Từ ngày Cộng Sản chiếm luôn miền Nam, tôi nghỉ rắng đôi giày và cái "cà vạt" đã trở nên lỗi thời, thành một thứ cổ vật, tăng tích của tư sản. Chúng nó thất nghiệp vĩnh viễn trong xã hội mới. Xã hội mà giai cấp cầm quyền đi dép, áo cánh ngắn tay rộng thùng thình bỏ ra ngoài quần, thì đôi giày và cái cà vạt hóa ra lố bịch, không giống ai. Bây giờ là thời đại văn minh tiên tiến của dép râu nón cối tây thuộc địa. Dân miền Nam ghét dép râu, nón cối, không dung hai thứ đó, nhưng cũng không dám đi giày. Những đôi giày thất nghiệp khôn khổ được cắt trước cắt sau, để "cai biến" thành đôi dép thô sò xấu xí một cách tội nghiệp. Mỗi đi cài tạo về, đồ ai dám thăng một đôi giày rồi đi ra đường, công an khu vực thày được, nó dám bắt bỏ tú lại, hết ngày về. Không hiểu sao Cộng Sản nó có mặc cảm với cặp kiếng trắng, với đôi giày? Phải chàng cái thủ đô biểu hiện cho tư sản? Nhưng một điều lạ lùng, là dân công sản miền Bắc rất đà kinh mat. Đi với "đào", rán thăng một bộ kiếng đen như thày bói mù, chàng cảm thấy mình trang trọng hơn, đẹp trai hơn. Vã nàng cũng thày chàng vì đai hòn nhỏ cặp kiếng đen thày bói.

Khi còn kẹt lại ở Việt Nam, những đôi dép trước kia tôi dùng để đi trong nhà, đã trở thành đặc dụng khi ra đường. Những đôi giày vát lắn lóc bụi bặm bám dây. Nếu nhà chật chắc tôi cũng đã cho ra bãi rác yên nghỉ. Những đôi giày đó, trở thành chiến khu lý tưởng cho lũ

nhện, gián ăn nấp trú ngụ. Dám cà vạt lồng thống lâu ngày không dung, mầu xin lại, béo nhèo, tôi lâm dây buộc các thớ cần thiết. Dây cà vạt, vài dây, chắc, buộc bền ra phết. Tôi thảm nghỉ, chàng bao giờ có dịp mang chúng nữa. Mỗi ngày đi làm, đi họp, áo bỏ ngoài quần, đi dép lep xep, thật củng tiện lợi và mát mẻ. Rồi cũng quen đi. Lỗi thời lêch thech như vậy, mà cũng cảm thấy mình trang trọng, lịch sự không thua ai. Có khi tôi chót nghỉ rắng, nếu một ngày kia, có ai bắt đi giày lại, chắc vập té ngã nhào. Hoặc cảm thấy xấu hổ, khi mang giày vào chân. Đôi giày và cà vạt thất nghiệp dài ngày, thi mày bộ áo vét không còn lý do gì để tồn tại. Nó cũng nắm im đó, im lặng túi hồn, tội nghiệp như các bà cung phi già lạnh lung cô độc. Thật khó mà "cai biến" được mấy cái áo vét. Không thể sửa lại thành áo sơ mi, cũng không thể tháo ra may quần. Thời thí dề dò. Khi đông về rét muốt, áo vét được dùng để mặc trong nhà cho thêm ấm áp, hoặc mặc khi ngủ. Chỉ mặc trong nhà thôi, không dám ra đường. Nhưng khi đang mang áo vét, nếu có ai gõ cửa, phải vội vã cởi ra đâu vào xo tôi, để tiếp khách cho lịch sự. Lỗ gấp công an đến "thảm hỏi" thì nó cũng không kho chịu như mình đang làm một việc quốc cảm. Tốt nhất là xin được hai chủ bình yên.

Thé nhùng, khoảng gần Tết năm 1976, tôi ngạc nhiên đến há hốc mồm, khi thấy tên cộng sản thù trưởng cò quan tôi mang một bộ áo vét màu nước biển, đi giày da

den, chỉ thiêu cai "cà vạt". Tôi gấp nó
ở hành lang. Tôi nói mau:

- Đi cẩn thận, kéo té.

- "Đ.M". May tướng tao đi giày
không quen hả? Trước kia tao cũng ở
Sài Gòn. Tao cũng đi du học Đông Đức 5
năm mà.

Tôi bị hấn vắng tục, vẫn không dám
giận. Minh là nguy, sống trong xã hội
cộng sản thì phải "Nhẫn Nhục Ba La Mật".
Hưởng chí tôi còn chọc quê nó. Đáng đi
của hấn, từng bước một llop cộp, thiêu tü
nhiên, nhù khi mang giày. Cái tin thù
trưởng Phạm Công Tân mang áo vét và giày
loan ra trong công ty mau như điện tín.
Nam nữ công nhân viên đỡ xô ra xem hấn,
nhù một siêu sinh vật từ hành tinh khác
mời hạ xuống. Người người chỉ chỏ, trầm
trồ. Hấn sung sướng cười toe toét. Không
biết có phải vì cái tội đi giày mang áo
vét hay không, mà ba tuần sau, hấn bị
cách khỏi chức giám đốc công ty, bị hạ
tầng công tác. Đáng ủy họp khoáng đại
cùng toàn thể công nhân viên công ty,
tuyên bố cách chức hấn, và yêu cầu nhân
viên tố khố hấn. Đam bạn bè cộng sản từ
miền Bắc của hấn tố tôi bối, mồi ngày
nào đó thì ngọt xót thiết tha, nay trồ
mắt thẳng tay nồng lối buộc tội. Dân
miền Nam, tuy ghét đên cùng cực vì những
hành động trong quá khứ của hấn, cũng
không quen dâm lên người ngâ ngưa, ngồi
im lặng nhìn vò tuồng đói công sản. Cũng
có thể không phải vì tôi đi giày, mang
áo vét. Có thể là sự trùng hợp. Cũng có
thể vì tôi ăn mặc lầm tràn ly nước vốn
đã đầy.

Khi đến Mỹ, trời lạnh buốt, phải
mang giày. Lần đầu tiên xỏ chân vào lại
đôi giày, lòng tôi bối hồi. Tưởng là
vĩnh viễn không dùng đên nữa, không ngờ
có ngày cũng mang lại. Đôi giày cũ kỹ
mua ở tiệm phê thai 2\$US, trông còn tốt,
lịch sử. Mang giày vào chân, tôi tập đi,
đi quanh phòng khách cho quen chân. Cũng
hồi ngudong nghiu, vùòng viu. Ban đầu, bộ
minh loạng quạng té nhào. Nhưng không
ngờ, chỉ vài phút sau là quen lai ngay.
Nhưng suốt ngày vẫn cảm thấy đôi bàn
chân bị bo cứng, ủmáu, muôn cởi ra cho
nhẹ. Ra đường, tướng nhù ai cũng chú ý

nhìn chòng chọc vào đôi giày mình đang
mang. Bởi vậy, cứ thấy ai nhìn mình, thi
tôi vội liếc xuống đôi giày. Kết quả của
5 năm chung sống với cộng sản. Khi đi
phỏng vấn xin việc, trông cái "cà vạt"
thông long vào đầu, tôi cười ngất. Không
ngờ có ngày mình phải dũng lại cái quý
sú này. Nó thật vô nghĩa, vô dụng, chẳng
ăn nhập gì với đời sống cá. Thế nhưng
phải mang vào. Tôi nhìn tôi trong gương
với bộ áo quần ba mảnh mà thấy lạ lùng.
Khi thật, ăn mặc chung chạc quá, như đi
dám cưỡi không bằng.

Thế mà trong nhiều năm, mỗi buổi
sáng dậy phải trong cà vạt, mang áo vét,
đi giày lảng đèn sô. Cũng quen đi, không
thầy vướng víu bận biu gỉ cả. Không một
thắc mắc bận tâm. Tuy vậy những ngày thứ
bảy, chủ nhật, ăn mặc giản dị đi chơi,
tôi vẫn thấy thoải mái hồn, thích hồn.
Đi làm cho hẵng tư, phải ăn mặc đằng
hõang, không mang áo vét, cà vạt, đèn sô
không giống ai và đói khi lão manager
đòm ngó, muốn cự nụ. Nhập gia thi túy
tục. Chẳng ai than van chi.

Khi vào làm cho nhà nước, ngày đâu
tiên tôi ăn mặc đằng hõang. Nghĩa là áo
vét, cà vạt, giày lảng. Thấy mình không
giống ai cả. Ông già trưởng nhóm kỹ sư
bỏ áo ra ngoài quần, đi giày thể thao,
cái áo chỉ gài 2 hột nút ở giữa, hai vạt
áo xoe ra xêch xác. Một ông khác, ăn mặc
nhù đi câu, da só áo bò trong quần, đi
giày nhẹ. Nhìn quanh, tôi chỉ giống mấy
ông xếp lòn ngồi trong phòng riêng. Từ
cấp trưởng lão kỹ sư trở lên mồi mặc vét
đi giày da. Tôi cảm thấy nhột, cởi áo
vét mang lên ghê, và rán mặc cho qua một
tuần đầu. Sau đó sung sướng già tủ cái
thông long cà vạt, bò đam áo vét vào
bao, treo lên. Đó là điều tôi hãi lồng
nhất khi đi làm công chức. Buổi sáng
khỏi lừa cà vạt, lừa áo vét, và cởi áo
không cần phải cung và vừa cởi. Mua áo cõ
rông cõ hép không cần, chỉ do vai và tay
vừa là được. Làm công chức, hộp với cái
tinh ăn mặc xuênh xoảng của tôi. Thế mà
nhiều người liệt tôi vào loại ăn mặc
đang hoang chải chuốt nhất trong sô, cõ
lẽ nhò áo quần cũ khi cõn làm hẵng tư để
lại. Nhìn các cô kỹ sư người Mỹ, quần
jean rách thủng lung tung, tóc tai bù
xù, áo xốc xêch, không thèm chấm chút

đến cái hông nhan, mới biết cái sung sướng xuênh xoảng nồi đây. Buổi trưa, có cô nhín ăn, mặc quần xà lốn chạy rêu rêu bên lề đường để tập thể dục. Chỉ có các ông các bà làm việc hành chánh là cồn àn mặc đồ hoang, tuồng tất. Có lẽ để tiếp đón khách bên ngoài. Dần kỹ thuật thi xênh xoảng lắm. Những kỷ sự có gốc công trường, về văn phòng, vẫn giữ nếp cũ, ăn mặc "luông tuông" nhất. Những kỷ sự từ hắng tủ qua, ăn mặc thằng thòm nhất. Theo đã đó, những đôi giày da, để lột cộp được tôi cho tạm nghỉ ngồi. Mỗi buổi sang thay quần áo rất mau, quần áo nhăn nheo cống chảng sao, mặc vào, nhở thân nhiệt, nó thằng dần lại. Ăn mặc giản tiện như ngày nghỉ đi vào công viên nằm chời. Từ cách ăn mặc giản dị, để dáng, buổi sáng đi đến sô với tâm hồn thanh thản, nhẹ nhàng. Không có cảm giác hôm nay phải "đi cày", không có việc gì gấp gáp, không ai thúc hối trong công việc, có, đến trễ một chút cũng chẳng ai dòm ngo cầu nhau. Đến trễ nửa giờ thì buổi chiều, vì lịch sự, đi ra muôn nửa giờ cho nó "thẳng băng" giờ giấc. Chẳng sao cả. Mả có lở quên, về như thường lè, thì cuối tháng lấy nửa giờ phép cũng không sao. Thị giờ của sô, vì mình có nhân tiên, thì ráng làm cho xong công việc giao phó. Làm cho kỹ, cho tốt đẹp, cho đúng, không ai thúc hối cả. Vì làm mau, có sai sót, làm lại còn tốn nhiều thì giờ hơn. Nếu sai sót đó mà không ai khám phá ra, khi đưa qua công trường thực hiện, thì còn nhiêu lỗi thời hơn.

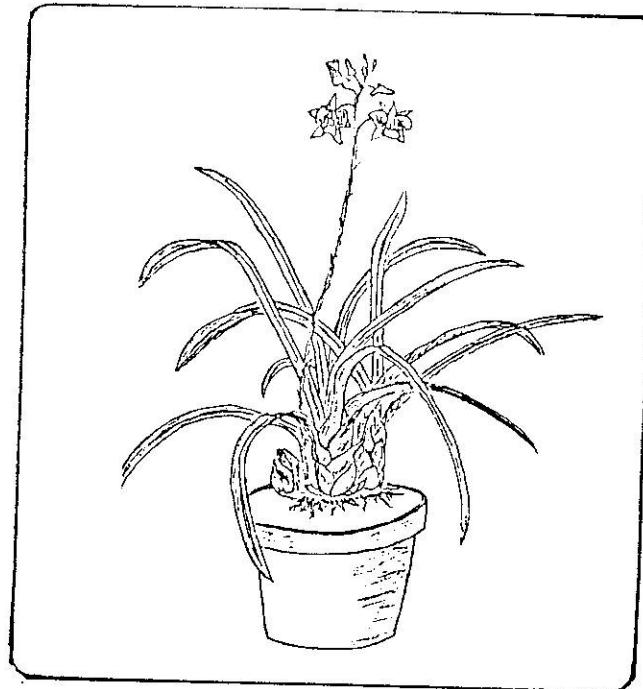
Ăn mặc để chịu, làm việc để chịu, tâm hồn lại càng được yên ổn để chịu hồn. Không phải lo mất việc. Không phải ném nopsis vào tình hình kinh tế của

Công ty và doanh mò. Nhiều người bảo rằng, nếu không có biến cố lớn lao, thì cứ xem như công việc kéo dài đến ngày về hưu luôn. Mình bỏ việc chủ việc không bỏ mình. Đừng bê bối quá, đừng gây rắc rối quá, nó tội chi sa thai mình để thuê người khác chửa quen việc vào thê chỗ. Đã là công chúc, muôn sa thai người khác cũng khó lắm. Nào là luật lệ, nào hợp đồng, nhiều thủ nhúc đầu phiền phức chặng ai muốn. Xưa nay, cũng chàng co ai bị mất việc, vì có một công việc bên vùng, thì cũng rán giữ. Nếu không muôn nữa thì xin thỏi: Ngày thang tú do trở thành nhàn nhã, để dâng. Một ngày có 2 lần nghỉ xá hôi, mỗi lần chừng 15 phút. Có thể thà bộ xuống phò, đi dọc lè đường nhìn thiên hạ qua lại, sinh hoạt. Thấy thiên hạ hấp tập tất tuổi, mà mình thì lùng thùng, tà tà, cũng đủ vui rồi. Đù thay mình khỏe khoắn hồn đòi. Nếu không muôn di nhiêu, thì ngồi quan nước, cầm tờ báo đọc các tin tức chũi lòn, lâu lâu chiêu môi ngum trã âm áp, ngửng đầu nhìn khách bộ hành ăn mặc sang trọng đang đi qua. Nếu đói bụng, làm thêm cái bánh ngọt, ăn tủ tủ mà giết thi giò, Cú thong thả, không có gì gấp gáp. Rồi tủ tủ tản bộ vê sô. Làm việc sô cũng là một hủng thú, làm việc châm chú để quên thời gian, làm việc để cảm thấy mình sản xuất, còn làm được đóng góp cho xã hội mình đang sống. Không có việc làm, ngồi ngáp ruồi cũng khổ lắm, thì giờ nàng nê, thân thể rã rời, trí não cũng quẩn. Khi làm việc, thời gian chóng qua. Đến trưa, lại xuống phò lang thang. Xem tiệm nào ngon, vào ăn, vừa thưởng thức món ăn, vừa nghe nhạc, vừa liếc mắt ra đường nhìn sinh hoạt thê nhàn, chén trà cù tủ tú, thanh thản. Có ai hỏi đau mà gấp. Thị giờ thua thải chan. Nếu có vài người bạn cùng ăn cũng tan chuyện cũng nhìn ra đường, thì còn thích thú hơn. Rồi cũng lùng thùng vê sô, vừa đi vừa nói. Ngồi tiệm chan, có thể mua một mẩu bánh mì, chai nước, về ngồi trên ghế đá bên gốc cây. Để cảm thấy mát lạnh, khi gió luôn mủ sưởi qua mái tóc, hoi lạnh ôm toàn thân thê mòn man, không khí trong lành. Vừa ăn vừa nhìn lũ chim nhảy nhót đuối nhau trên thảm cỏ xanh mùdt có hoa đù sắc màu khoe tuổi. Có thể ngồi ăn một mình, ngồi trên đất Mỹ mà nhớ đến quê nhà, một ngày xa xăm nǎo đó, hình ảnh

người yêu ao vàng bay phàt phòi, quần
trang mìn màng ôm chân tròn, nhảy tung
tảng trên thảm cỏ ngay xưa. Tình yêu
thanh khiết dịu dàng, kết thành đóa hoa
thơm trong tim, đóa hoa trưởng sinh đôi
khi hé nở để thay lồng èm ái, mòn man.
Hoặc ngồi nhìn từng cánh hoa vàng rời
rung bay trong không gian, cứ từ từ
thường thức miếng bánh mì kẹp. Nghe gió
hoa nhạc qua đời cao. Dời sóng dê dài,
vô du, hiền hòa. An xong có thể dựa ngửa
ra ghế, nhảm mặt ngủ mờ màng nằm mười
phút, giấc ngủ chập chờn, rất ngắn,
nhưng cũng đủ mông mì lung tung. Đứng
ngủ nhiều xưởng sông lung sun xuong, è
âm đau. Trở về bàn làm việc sờn hòn
chứng nằm ba phút, sau khi rửa mặt bằng
nuốc mat. Nghỉ ngồi chút đỉnh trước khi
bắt tay vào làm việc lại. Công việc làm
quen trở thành dễ dàng, làm đi làm lại
chứng do. Tập yêu công việc, đừng co
nghi công việc đều đặn thành nhảm chán.
Tập suy nghĩ rằng: Mình rảnh mòn này
qua, làm việc dễ như trở bàn tay, sướng
thật. Trong dời sóng, cái gì cũng dễ
dàng, khỏe khoắn, khoan thai. Buổi chiều
thêm một lần nghỉ xá hồi mười lăm phút.
Có thể đi lang thang dưới nắng vàng trên
hè phô, có thể đọc một truyện ngắn, một
trang báo, hoặc dựa ngửa trên ghế, nhảm
nhí ly trà. Cũng có thể viết vài giòng
thảm hồi một người bạn phuông xa, gởi
một tấm bưu thiếp. Trở lại công việc sô.
Làm chậm thi thời gian qua mau lầm.
Chiều vê thành thời, bỏ hết công việc
lại sô. Trong đầu óc không còn định dang
chút gì đèn công việc. Buổi chiều nêu
lâm bieng thì rú vở con ra tiêm àn.
Trong không khí âm cung có đèn màu lò
mò, quay quần thường thức những món thòn
ngon, thấy dời hạnh phúc tràn trề. Buổi
chiều, nêu có nắng àm, có thể quạt môt
lò than sau vườn, đem máy hát đát bến
viá hè. Ca nhà nướng thịt ăn uống vui
vẻ. Tối nám chong cảng xem T.V, nhũng
trân banh thán sầu, xem moi mắt thi ngủ.
Chẳng bù vội thời còn làm hăng tú, đem
về đọc sách, thi P.E. thi S.E, học các
computer programs học máy cũng không
hết, không dù. Khi rảnh rồi thi ôn lai
các codes: U.B.C. AISC, ACI, ASTM, ASME.

Ôn máy cũng không xuê, lâm hăng nầy,
thi nghĩ đến tương lai lâm hăng khác,
"Thập bát ban vó nghè" phải tinh thông
lâu lâu, ôn luyện mãi, không dứt, không

người. Khi đã vào lâm công chúc nhà
nước, thi phe cánh nhau, cứ ba búa bổ
xuống, học sành một đường gùm thôi là
đủ. Múa đi múa lại chừng đó thôi. Thùa
rồi. Học hành chi nhiêu cho mêt, mà rồi
cũng quên đi uống. Tiền bạc cũng không
còn là một mối lo lắng, bận tâm. Trước
kia lo dê dành để phòng khi thất nghiệp
dài ngay, mà dê thất nghiệp lầm. Nay thi
áp dụng chiến thuật con kiên, mỗi khi
mỗi chút, dê dành ít ít, lâu ngày trở
thành nhiêu. Tháng nào không có tiền để
dành cũng thôi. Chẳng có gì lo cả. Có
thất nghiệp đâu mà lo. Âu cũng mất đi
cái thù lo thất nghiệp. Bây giờ đã lạc
nghiệp thi lọ an cư. Khác với người xưa
la "an cù" mới "lạc nghiệp". Trước kia,
mai hắp tập chạy đuổi theo thời gian,
hóng hộc, khi nào cũng thiêu thi giò.
Nay sao an nhän, thi giò dù già quá
nhiêu, quá thong dong. Mai rồi sinh ra
lâm bieng mat. Đứng tự trói buộc mình
vào cái gi cá, tự nhiên thay thong dong.
Khi nhän thi cái gi cũng nhän nhá: an
mắc nhän, công việc nhän, tri não nhän,
thi giò nhän, dôi sóng nhän. Đã nhän
rồi, còn "an" nữa: an tâm, an ôn, an
bình. Nhiều người có thua những thứ tội
đang có, nhưng họ không thây, không biết
là mình đang có, nên họ khô sô, than
ván, quay quắt. Họ như một kẽ rách mướp
ngồi trên đồng vàng mà tưởng là đồng đá.

Nhiều buổi chiều tan sở, trời nắng
âm, tôi thả bộ từ sở về nhà, vội tôi
hoang hốt tưởng tôi gặp tai nạn: "Sao về
trễ thế? Xe đâu mà anh đi bộ về một
mình?" Trên đường đi từ sở về nhà, tôi
nhìn thiên hạ, dù loại người, dù mọi
sinh hoạt, nhìn thấu cà: niềm vui nói
buồn của họ. Những bước chân của tôi
thong dong, tâm hồn tôi thư thái. Tôi
nghĩ về con đường nắng miên quê tôi, con
sông nước mát, mà ngày thô áu hay trâm
minh nô giòn với bạn bè mồi chiêu, mỗi
ngày hè nồng nực. Thuở thô áu vui buồn
lần lòn, rồi lòn lén, rồi chiến tranh
tàn phà, rồi công sản tràn chiếm miền
Nam, bao nhiêu người đã chết, bao nhiêu
người tù dày, bao nhiêu người thất tán
ra đi. Tôi biết mình là một trong những
người may mắn, tim được ánh sáng tự do,
cõi đời sống ổn định. Ít nhất cũng có đủ
còn ăn, áo mặc, nhà ở. Quy báu nhất là
có tự do. Cả một miền quê hương đang đau
khô, quần quại trong ngực tủ khát khe
của chế độ. Lòng tôi cũng đau, cũng xót,
cũng thao thức. Tôi biết sức mình không
làm được chuyên lắp biển và trời. Có ai
làm thì tôi ủng hộ tình thân, ủng hộ vật
chất, trong khả năng tôi có. Tôi biết ôn
những kẻ toan tính, đang hoặc đã làm một
cái gì cho quê hương, dù thất bại hay
chưa thành công. Dù đang ở trong bong
tối hay đã công khai hoạt động. Ít nhất,
họ cũng đã hy sinh hạnh phúc riêng tư,
để lo cho phần đất nước còn dang lâm
than. Một mai kia, nếu may mắn đánh lại
được quê hương, đánh đổ được chế độ bạo
tàn công sản, thi chắc những kẻ hy sinh
đau tranh kia cũng chẳng cần được đền
dáp nhiều, chẳng cần được hưởng ưu tiên
đủ quyền nào cả. Niềm vui lớn của họ là
được thấy đất nước thanh bình, nhân dân
hạnh phúc, âm no. Họ được về sống giữa
lòng dân tộc âm áp, mến yêu. Tôi thường
suy nghĩ về lời nói của một anh bạn:
"Mai kia, nếu không còn công sản, không
biết mình có dám quay về hay không. Khi
đó gia đình đã tan rã, bạn bè phân ly,
không còn ai thân thiết quen biết. Nếu
còn người quen thì không chừng họ cũng
ghét mình và trách móc rằng khi còn ở
Mỹ, ích kỷ, không gởi về cho người ta
vài ba ngàn đô la tiêu. Còn bà con già
thì trách mắng năm chỉ sòn được vài gởi
qua tri giá ba bốn trăm đô thôi. Bây giờ
về đây, cái gì cũng hỏi han, nhò vả..."

Những dù sao, quo hương vẫn hồn, sóng
giữa quê hương thay lòng âm áp, êm đềm
để chịu hồn. Nếu bà con hiểu lâm ma ghét
bo mình, thi vẻ tinh khắc ố, lắp lai môi
thân tinh với lang gieng, dùng cho ai
biết minh mò về tim hỏi âm quê hương. Để
thỉnh thoảng nhở Hamberger, Pizza.

Trên đường về nhà, miên man nghĩ dù
thú chuyện, đôi giây thể thao đi thật
ém, làm cho bước chân nhú nhẹ nhàng hồn,
để chịu hồn. Ta đã sống qua một ngày yên
binh, một ngày cõi tự do, cõi cõm no, ao
âm, không có khổ đau, hám dọa, tù đày,
bệnh hoạn. Đôi hỏi nhiêu hồn núa là qua
tham lam, đang bị trói phat. Tôi biết
mình đang sung sướng qua, và nhiều người
quanh tôi họ cũng đang sung sướng hạnh
phúc qua, nhưng họ không thấy, cho nên
quay quát, vặt và khổ đau. Cũng có
người, kiem được một chô dung nhò xiù
trong xã hội, mà tưởng mình đã vi đại
lâm, trở thành khen kiếu, vênh vào, lén
mặt khoe khoang, làm thiên hạ nhột tai,
bạn bè e ngại. Cũng không nên trách họ,
bởi con dom dom thường tưởng mình sảng
nhất trong vũ trụ. Gặp kè vênh vào khoe
khoang, thi minh cũng già vồ tin đì, cho
họ sướng, họ mừng. Nhũ vậy minh cũng đã
lâm được một điều thiện trong ngày: làm
cho người khác vui. Nếu tất cả mọi người
làm nhau vui lòng, thi đôi để thường
biết mây. Người Việt ta có câu "Quen số
đa, là số ao quản". Tôi ghet câu này từ
thuở nhỏ. Bởi mình ưa lối thời xốc xèch;
Ở Mỹ, khi tôi ăn mặc đáng hoang, nghĩa
lá co áo lòn, cà vạt, vào đồ xàng, người
ta cũng vòn và hồn, một tiếng "yes sir"
hai tiếng "yes sir". Khi ăn mặc luồng
tuồng, vào đồ xàng, nó lồ tit đì, nói
hai ba lần nò mỏi chịu nghe, và làm như
minh sắp đồ xàng quít, bỏ chạy không trả
tiến. Vào tiệm ăn cũng vậy, thấy áo
quán, giày dép láng bóng, chúng cũng
nghĩ là lót được nhiêu tiền hồn, tiếp
đãi ăn càn. Họ đâu biết bên xú ta có hai
loại người: loại nhín ăn đê mặc, và loại
nhín mặc đê ăn. Nhiều ông ăn mặc láng
lầy mà hả tiến khùng khiếp. Dĩ nhiên, ở
đây tôi không bán đén loại vua nhín ăn,
nhín mặc, nhín chỏi, nhín hết, đê dành
tiến, để một ngày kia...mát sạch.

Thì ra, đôi giây và cái cà vạt nò
cũng đóng một vai trò nò đó trong cuộc

sóng thê nhân. Đôi giây thì hữu dụng thực tế: âm, bảo vệ bàn chân đau, cà vạt thi lồng thông, để khi ăn thi nhung đuôi vào tó phở, cà vạt làm thiên hạ có cảm tưởng chung chac hồn, đáng hoang hồn.

Rồi cuộc đời chàng có chi là bất di bất dịch, mọi việc đều đổi thay, biến hóa. Một ngày nọ, sò thông cáo cảm không được ra khỏi khuôn viên trong giờ giải lao, đi đâu phải có phép và ghi vào sổ. Cũng không được đi trễ về sớm, sáng chiều có người đi quanh, bí mật ghi ai đi trễ về sớm, không được gọi điện thoại ra ngoài sổ, bắt cứ lúc nào. Thế là thiên hạ thấy mắt đi nhiều cái hùng thủ, bần tan, than phiền, than thở... Tôi cũng thấy mắt nhiều cái vui tự nhiên. Mắt nhiều hùng thủ. Nhiều người suy diễn rằng đây là những biện pháp đầu tiên, cho những loạt biện pháp khát khe nhấm thắt chặt hồn cho công chức, đám người "ăn cỏm chùa, mua tối ngày". Phần tôi, không được ra phố thi ngồi cafeteria uống nước, đọc báo, hoặc ngồi tại bàn đọc báo Việt Nam, đọc quảng cáo.v.v... Thúc sự, thì nên có một chút ký luật để ngăn ngừa những kẻ quá lố, quá luồng tuồng.

Mỗi lần nghe một AHCC bỏ lánh vực tú, vào làm cho liên bang, tiểu bang, quân, hoặc thị xã thi tôi giật mình lo. Không phải lo cho ái hữu do, cũng không phải lo cho mình. Mả lo rồi đây chàng cõi ai trong AHCC xòng xáo trong các lãnh vực tú nhân, nòi mà tài năng để thi tho và phát triển. Không lẽ mai đây vuôn công chánh chỉ nổ toàn một thủ hoa vạn họ cá?

Một ông bạn chung sở thường nói với tôi, điều ông ngại nhất là phải làm cấp chỉ huy cao, phải ăn mặc lủng thùng, áo vét, cà vạt, giày lảng, thang nèp mỗi ngày. Mệt lắm. Luồng tiền thêm được chàng bao nhiêu mà thêm nhiêu trách nhiệm, thêm nhiêu áp lực từ trên nép xuống, từ dưới dồn lên. Cứ năm ý lại ở chức vụ nhân viên, giỏi làm việc, là sướng nhất. Không ai hiểu điều đó, nhiêu hồn các AHCC, nhưng kẻ mà đã số thời gian làm việc ở Việt Nam, phải gánh vác trách nhiệm chỉ huy, ít nhất cũng là trưởng ty, trưởng sở, giám đốc.v.v... Sá

gi cai chức trưởng toán, trưởng ban cho thêm mét. Tôi hỏi một anh bạn rằng, trong đời đi làm việc, thời gian nào anh thấy khỏe nhất. Anh trả lời: "Thời gian làm cho công sản là khỏe nhất, vì có việc đâu mà làm, cả nước i ra đó. Mà muốn làm cũng không làm nổi vì bụng đói meo. Có làm sai làm trật cũng chẳng cần chi, vì cả nước làm sai, làm trật, làm xấu, thì chẳng ai phần năn ai được. Đến số chỉ khố cái lỗ tai, phải nghe những kế hoạch vĩ đại phác họa trên mày xanh, còn công việc thi nhú hoàn toàn lảng công cả nước, chẳng có chi cả. Khỏe thi có khỏe, nhưng bụng đói, trí óc cũn mẫn, đời sống bị đe dọa, bắt ẩn, tuồng lai mít mù. Đời sống còn tệ hơn cối chết. Cho nên khi ra xú người, dù phải làm việc nhiều, nỗ lực nhiều, nhưng có tuồng lai trước mắt, có tự do, có no ấm, thì dù có mệt cũng thành khỏe."

Sông cồn cát, núi cồn mòn, thi bon vong bản ngu xuẩn cộng sản có bao giờ vinh cửu được. Nước Tàu đã nhận chân ra con đường cộng sản là sai lầm lớn. Thế giới đã đi những bước xa trên đà văn minh, từ tuồng. Cộng sản cõi nhai đi nhai lại mồ giáo điêu cú rich của Mác Lê. Một lần viết thò cho bạn bè bên quê nhà, tôi dặn họ đem phái những áo vét, cà vạt, dùng đê mỗi mợ gắm đi uống, biết đâu có ngày cắn đến, khói may lại phi tiên ./.

CALIFORNIA 1986

